

Nr 773

Av herr **Lundmark**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 116, angående ianspråktagande av viss del av de Längmanska donationsmedlen.*

I Kungl. Maj:ts proposition nr 116 angående svenska delen av Erik Johan Längmans donationsfond föreslås en avsevärd begränsning av donationsmedlens användning i förhållande till vad donator föreskrivit. Den samhällsutveckling, som ägt rum sedan fondens tillkomst, och donators överdrivna förväntan om fondens snabba tillväxt gör permutation av donationsbestämelseerna nödvändig om något påtagligt skall kunna åstadkommas med dessa medel. Kungl. Maj:ts förslag till begränsning av A-fondens (företagarfonden) användning till stöd åt småföretagsamhet, främst till rådgivnings- och upplysningsverksamhet samt forsknings- och utredningsarbete som kan gagna ett större antal företagare, synes ändamålsenligt.

I fråga om företagarfondens geografiska användningsområde däremot synes mig diskutabelt om det endast bör omfatta Norrbottens län. I likhet med vad statens hantverksinstitut framfört i sitt remissutlåtande vill jag föreslå att Norrbottens län samt hela landskapet Lappland, således även lappmarksdelen av Västerbottens län, ingår i området. Fondmedlen skulle i så fall i högre grad komma till nytta och glädje för en befolkningsgrupp vars sociala och ekonomiska villkor har större likhet med de förhållanden som föranlett donationen. En sådan gränsdragning beträffande användningsområdet synes också bättre sammanfalla med donators syfte. Med denna gränsdragning skulle icke blott de delar av nordligaste Sverige som har sämst utvecklat näringsliv komma med utan också den huvudsakliga delen av landets samebefolkning. Det är ett känt förhållande att samernas egentliga näringsfång, renskötseln, allt mer och mer trängs tillbaka, och därmed vissnar också den särpräglade samekulturen. Lappslojden är ett betydande inslag i denna kultur, som bättre tillvaratagen icke blott skulle rädda ett kulturvärde utan också ge arbete till många bortrationaliserade samer. Här skulle förvisso Längmanska fonden göra stor nytta, men rätt och billighet kräver att verksamheten i så fall bör omfatta hela landskapet Lappland. Detta är så mycket mer motiverat som en betydande del av samerna inom Västerbottens lappmark utgöres av halvt tvångsförflyttade Norrbottens-samer.

Med stöd av vad ovan anförts får jag hemställa,

att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 116 — med bifall i övrigt till Kungl. Maj:ts förslag — måtte besluta, att Längmanska företagarfondens geografiska användningsområde skall vara Norrbottens län samt hela landskapet Lappland.

Stockholm den 5 april 1960

Gunnar Lundmark

Nr 774

Av fru Sandström, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 116, angående ianspråkstagande av viss del av de Längmanska donationsmedlen.

I proposition nr 116 till årets riksdag föreslås att riksdagen måtte godkänna användningen av den med litt. A betecknade Längmanska donationsfonden i enlighet med propositionens förslag. En utredning har företagits angående denna hittills icke ianspråktagna del av den samlade fond, som på sin tid donerades av den finländske handlanden Erik Johan Längman.

Donationen i sin helhet fördelades på Finland och Sverige och avsågs bli till gagn för »alla stånd och folkklasser». Från denna utgångspunkt precisades de speciella ändamål, donator ville att medlen skulle gagna. Ett stort socialt program skisserades gällande bl. a. folkskoleväsen, sjukvård, allmän socialvård samt hjälp vid katastrofsituationer såsom missväxt, hungersnöd m. m. Hjälp skulle vidare lämnas till industri, sjöregleringar, vägbyggande, handel, industri och sjöfart m. m. Dessa ändamål skulle tillgodoses ur den del av donationsmedlen, som benämndes A-fonden. Övriga delar ur de samlade fondmedlen benämndes B- och C-fonderna och har redan tagits i anspråk för särskilda ändamål och kan här lämnas åsido. A-fonden skulle tas i anspråk sedan den vuxit till en av donator angiven omfattning och kan nu efter bestämmelserna tas i anspråk. Den sålunda nu tillgängliga fonden uppgår till i runt tal 11 786 000 kronor.

Det har av bl. a. statsrevisorerna tidigare uttalats att det hjälpprogram, som för hundra år sedan skisserades av donator, inte längre är aktuellt, då folkskolor, sjukvård, socialvård m. m. numera ordnats på tidsenligt sätt av stat och kommun. Enligt statsrevisorernas på sin tid uttalade mening borde